

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdálkodás Intézet

Szerző: Dr. Cseh Balázs

Dolgozat címe: Erdő alapú fenntartható helyi pénz rendszere és lehetőségei

Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök BSc

alapképzési szak nappali munkarend

Belső konzulens neve:

Prof. Dr. Varga József László

egyetemi tanár

Absztrakt:

A szakdolgozatomban a helyi pénzek, azaz a "local currency" kezdeményezéseket vizsgálom egyrészt globális szempontból, kitérve azok létrejöttére, gazdasági és társadalmi hatásaira, illetve egy olyan helyi pénz bevezethetőségét hazánkban, amelynek kibocsátásának és működésének fedezetéül egy fenntartható reália áll, vagyis az erdő. Mindezekon felül az agrárgazdálkodáshoz is kapcsolódóan foglalkozok a hazai erdőgazdálkodási befektetések lehetőségeivel és kihívásaival, különös tekintettel a fenntartható erdőgazdálkodásra, az éghajlatváltozás hatásaira és az erdők gazdasági potenciáljára. A Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet által kezelt Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök szakom önmaga indokolta a környezeti fenntarthatóság alapját képező erdőgazdálkodás és a pénzügyi fenntarthatóság egyik plasztikus példájának a helyi pénz rendszereknek összekapcsolását a képzés záródokumentumának témájaként.

A kutatás célja az erdőfedetű helyi pénzrendszer alapjainak és hátterének elméleti feltárása. Ehhez gyakorlati példákat is hozok, illetve azokat elemzem, ismertetem, minthogy a világ különböző pontjain már léteznek hasonló kezdeményezések, és így a sikerességük, kihívásaik és a közösségi hatásuk vizsgálata segíthet egy hazánkban bevezethető rendszer (ahogy majd a későbbiekben fény derül rá csak gondolatkísérlet szintjén) felvázolásához. Ennek érdekében vizsgálati célom volt a rendszer fenntarthatóságának vizsgálata, vagyis hogy milyen hatással lehet egy ilyen rendszer a fenntartható erdőgazdálkodásra és a környezetvédelemre? Célom volt a jogi és gazdasági keretek feltárása, fő kérdésként hogy milyen jogi akadályokkal, kihívásokkal és gazdasági lehetőségekkel járna egy erdőfedetű helyi pénz bevezetése Magyarországon? A kutatás spektrumából a szakdolgozat terjedelmi határirra tekintettel azonban elhagytam a rendszer közösségi fogadtatásának és hatásainak vizsgálatát, vagyis hogy hogyan reagálna a helyi közösség egy ilyen pénzrendszer bevezetésére, és milyen közösségi és gazdasági változásokat indukálhat? Ennek a kérdésnek a megválaszolására kérdőíves felmérés biztosított volna lehetőséget, de mivel a társadalmunk döntő többsége semmilyen alapinformációkkal sem rendelkezik a helyi pénzekről, ezért egy ilyen kezdeményezés elindításával kapcsolatosan érdeklődni a lakossági véleményekről nem lett volna célszerű.

A szakdolgozat megírása és a téma feltárása során elsődlegesen a dokumentum- és tartalomelemzést használtam mint módszert, tehát a helyi pénzt kibocsátó vállalatok honlapjait, különböző hatályos jogszabályokat (A jogi elemzés a magyarországi jogi környezet vizsgálatát fedte le egy potenciális erdőfedetű helyi pénz bevezetéséhez.), szabályzatokat, egyéb dokumentumokat (mint MNB ajánlások, interjúk) elemzését végeztem el, illetve a

hírportálokról és közösségi médiafelületekről is szereztem információkat. Ezeket nagyban kiegészítette a szakirodalmi áttekintés, amelynek anyagait az elérhető bibliográfiai adatbázisok (Web of Science, Scopus, de leginkább a Google Scholar) biztosították, és amelyeket főként az erdőgazdálkodás, helyi pénzrendszerek és azok közötti lehetséges kapcsolatok elméleti hátterének feltárásához használtam fel. Illetve nyertem adatokat a releváns szekunder adatbázisokból (pl. KSH, EUROSTAT, stb), és strukturált interjúkat is készítettem (erdőgazdálkodóval, helyi vállalkozóval, pénzügyi szakértővel és a helyi közösséget vezetővel), így lehetővé vált az eredményekből az adatelemzés és a SWOT-analízis az erdőfedezetű helyi pénzrendszer erősségeinek, gyengeségeinek, lehetőségeinek és veszélyeinek az azonosításához. Az elemzést követően az alábbi válaszokat fogalmaztam meg a korábban felállított hipotézisekre:

H1: A helyi pénz kezdeményezések a világban látott gyakorlatok alapján hozzájárulnak a helyi gazdaság élénkítéséhez azzal, hogy a pénzt a közösségen belül tartják, vagyis a nemzetközi gyakorlat (pl. Chiemgauer) alapján igazolható az állítás.

H2: Az állítás jelen körülmények között nem igazolható, de a környezetvédelem tekintetében megállapítható, hogy a fenntartható erdőgazdálkodás ösztönzése helyi pénzrendszerek által lehetséges, viszont ehhez a közösségi elkötelezettség és a helyes irányítási struktúrák is szükségesek, mivel a helyi elkötelezettség erősítésével növelhető a klímavédelem és az erdőállomány megőrzése.

H3: Mivel a helyi pénzek kibocsátása és kezelése rendszerint nem a központi bankok hatáskörébe tartozik, számos jogi kihívás merülhet fel. Magyarországon a jogszabályok alapján és az MNB állásfoglalása szerint a helyi pénzek fedezete nem lehet reália, így egyedüli lehetőség olyan koncepció kidolgozása, amelyben csak közvetett fedezetet vagy biztosítékot nyújt az erdő. Továbbá a lakossági bizalom szintén akadályozó tényező, ezért az alapfeltevés csak részben igazolható.

Összefoglalva, egy erdőfedezetű helyi pénz rendszer bevezetése Magyarországon potenciálisan hozzájárulhat a fenntartható erdőgazdálkodáshoz és a helyi gazdaság fejlesztéséhez. Ugyanakkor számos kihívással is jár, amelyek megoldása nélkül a rendszer hosszú távú sikere kétséges lehet. Legvégül pedig ki kell jelenteni, hogy jelenleg ez csak egy idealizmus, mivel a jogszabályok nem teszik lehetővé az erdőfedezetű kibocsátást. Az ötlet további kutatást és együttműködést igényel a kormányzati, civil és magánszektor között, vagyis a helyi közösség, a gazdasági szereplők és a jogalkotók együttműködése szükséges.